

KAROSTAS CIETUMS KĀ TŪRISTU PIESAISTES OBJEKTS LIEPĀJAI.

KAROSTAS PRISON AS A TOURIST ATTRACTION OBJECT FOR LIEPAJA.

Gunārs Laugalis

Latvija

Abstract

The subject of this paper is: Karostas prison as a tourist attraction object for Liepaja. Paper goal was to analyze the current situation about Karostas prison and to examine its impact on tourism in Liepaja. As well as decide whether the Karostas prison is enough attractive and magnificent place to promote Liepaja as a travel destination.

To achieve this goal the following tasks were pursued:

- 1. Research the theoretical aspects of tourism attractiveness criteria;*
- 2. Characterise and evaluate Karostas prison activities;*
- 3. Ascertain the tourist point of view about Karostas prison as a tourist attraction object for Liepaja.*

The subject is very topical, because every entrepreneur has to have its own competitive advantage to develop successfully further in the current situation in the tourism industry.

During the research of this paper, author used primary research methods as questionnaires and literary research. Author also created his own research based on the obtained information. The work relies also on several Internet resources and periodic publications.

Paper result showed that Karostas prison is attracting tourists to the town of Liepaja, and it has a prospect for tourism development.

Darba tēma ir: Karostas cietums kā tūristu piesaistes objekts Liepājai. Darba mērķis ir veikt Karostas cietuma darbības analīzi, lai noskaidrotu tā ietekmi uz tūristu piesaisti Liepājai, kā arī noskaidrot, vai tā ir pietiekami pievilcīga un unikāla vieta, lai reklamētu Liepāju kā tūristu galamērķi.

Lai sasniegtu darba mērķi, tika izvirzīti vairāki uzdevumi:

1. Izpētīt teorētiskos aspektus tūrisma pievilcības kritērijiem;
2. Raksturot un novērtēt Karostas cietuma piedāvājumu;
3. Noskaidrot tūristu viedokli par Karostas cietumu kā tūristu piesaistes objektu Liepājā.

Temats ir ļoti aktuāls, jo ikvienam uzņēmējam ir jābūt savām konkurētspējīgām priekšrocībām, lai veiksmīgi attīstītos tālāk pašreizējā tūrisma industrijas situācijā.

Veicot pētījumu, darba autors pamatā izmantoja tādas pētniecības metodes kā aptaujas un literatūras analīzi. Autors veica arī pats savu pētījumu, balstītu uz izpētes laikā iegūtajiem datiem. Darbā ir iekļauti arī vairāki interneta resursi un periodiskās publikācijas.

Darba rezultāti parādīja, ka Karostas cietums veiksmīgi piesaista tūristus Liepājai, un ka tam ir lielas izaugsmes iespējas tūrisma piesaistes jomā.

Pētījuma aktualitāte

Šis pētījums ir aktuāls un nozīmīgs ne tikai Karostai, bet arī Liepājai, jo tūrisms ir svarīga nozare daudzās pasaules valstīs un pilsētās. Tūrisma ir būtiska nozīme, lai veicinātu starptautisko attiecību un dažādu nozaru, piemēram, ekonomikas un kultūras attīstību.

Liepājai tūrisms ir nozīmīgs, jo tūristu plūsma palielina dažādu nozaru izaugsmi – viesnīcas, transports, sabiedriskā ēdināšana, izklaides vietas u.c.

Karosta ir unikāls militāro un fortifikācijas būvju komplekss Baltijas jūras krastā – šajā kompleksā ar pārsteidzošo arhitektūru atrodas arī pētījuma galvenais objekts – Karostas cietums. Karostas cietuma ēka ir uzcelta ap 1900. gadu, un līdz pat 1997. gadam tā kalpoja kā militārpersonu disciplinārsodu izciešanas vieta.

Mūsdienās Karostas cietums savas tiešās funkcijas vairs nepilda, un ir kļuvis par tūristu galamērķi, apvienojot izklaides un naktsmītnes iespējas. Viedoklis par Karostas cietuma atpazīstamību un loma tūristu piesaistē Liepājai tiks noskaidrots darba gaitā. Šāds pētījums ir nepieciešams, lai uzzinātu, vai Karostas cietums kā tūrisma apskates objekts savas funkcijas veic pietiekami efektīvi, no kā būtu secināms, vai šim objektam ir attīstības potenciāls.

Darbā ir temata izpētes robežas, jo laika un atsaucības trūkuma dēļ nav iespējams iegūt atbildes no visiem Latvijas iedzīvotājiem, kā arī nevar uzzināt visu ārvalstu tūristu viedokli par Karostas cietumu.

Pētāmā objekta apraksts

Darba tēma ir Karostas cietums kā tūristu piesaistes objekts Liepājai. Pētījuma objekts ir Karostas cietums.

Liepājas Karostas garnizona cietums celts 20.gs. sākumā. Sākotnēji ēka bijusi paredzēta Karostas hospitāļa vajadzībām, tomēr kā hospitālis nekad nav izmantota. Kopš uzcelšanas tā kalpojusi par flotes matrožu un apakšvirsnieku īslaicīga disciplinārsoda vietu, bet vēlāk šis objekts funkcionējis kā virssardzes cietums gan Padomju armijas, gan Latvijas armijas Jūras spēkiem. 1997. gadā objekts pārtrauca darboties kā cietums, bet kopš 2002. gada funkcionē kā tūrisma objekts. (4)

Cietumā ir novērotas dažādas neizskaidrojamas parādības – kļaudzoši soļi, elektrisko spuldziņu pašizkrūvēšanās, neizskaidrojama aizvērtu kameru atvēršanās, tomēr visnepatīkamāk ne vienu vien pārsteigusi šķietamu tēlu parādīšanās cietuma gaitenēs.

Karostas cietums iekļauts bukletā „TOP apskates vietas Liepājā”, tas nozīmē, ka Karostas cietums Liepājai ir nozīmīgs apskates objekts.

2009. gadā spokus Karostas cietumā pat tvarstīja moderni bruņota profesionāļu komanda — "Ghost Hunters International". Sešpadsmit spoku mednieki nedēļu pavadīja cietumā, meklējot Balto dāmu un savu veikumu parādīja ASV televīzijas kanālā "Sci Fi". Viņiem izdevās parādības gan atklāt ar aparatūras palīdzību, gan sajust personiski. Viena no spoku apsēstākajām vietām pasaulē – tāds bija secinājums.

Liepājas Karostas cietums nav parasts muzejs. Tūristiem ir iespēja izbaudīt visdažādākos šovus – piemēram, pavadīt "Ekstrēmo nakti", iejūtoties cietumnieku ādā. Vai arī VIP programma – satraucoši piedzīvojumi Ziemeļu fortos ar iespējamu arestu un apstākļu noskaidrošanu cietumā. (4)

Karostas cietumā šogad tiek veidots jauns tūrisma piedāvājums "Escape Room Karosta" (Karostas Slēgtā istaba), portālam pavēstīja Karostas cietuma pārstāvji. "Escape Room Karosta" ideja - spēles dalībnieki tiek ieslēgti telpā, un viņu uzdevums ir izkļūt no tās 60 minūšu laikā. Lai izkļūtu no telpas, jāveic dažādi uzdevumi, jāatrod kodētas ziņas un slepenas norādes. Optimālais grupas lielums ir 2 līdz 5 cilvēki.

Šādas "slēgtās istabas" ir guvušas milzu popularitāti daudzās pasaules metropolēs. Tās dod iespēju apmeklētājiem pārbaudīt savu atjautību un loģisko domāšanu, gūt neaizmirstamas emocijas, sajūst adrenalīnu, kā arī novērtēt kolektīva saliedētību. Tagad šāda aizraujoša laika pavadīšanas iespēja tiks piedāvāta arī liepājniekiem un pilsētas viesiem. "Escape Room Karosta" būs pasaulē pirmā "slēgtā istaba", kas atradīsies tik autentiskā vidē. Tas noteikti piesaistīs Liepājai šīs izklaides cienītājus no visas pasaules.

Šodien, 2. februārī, pūļa finansēšanas (crowd funding) vietnē Indiegogo.com sākusies līdzekļu vākšanas kampaņa "Escape Room Karosta" izveidošanai. Tā ilgs 33 dienas līdz 6. martam. "Escape Room Karosta" paredzēts atvērt maijā Karostas cietumā. (1)

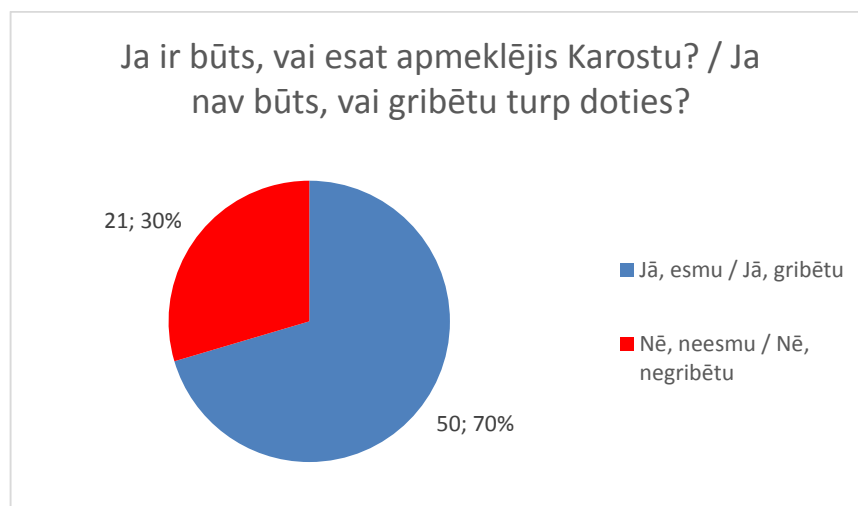
Aptaujas analīze

Darba ietvaros tika veikta elektriskā aptauja, kurā piedalījās 71 respondents. Respondentiem tika uzdoti vairāki jautājumi, lai noskaidrotu viedokli par Karostas cietumu kā tūristu piesaistes objektu Liepājai. Darba autors iegūtos datus apkopoja un analizēja.

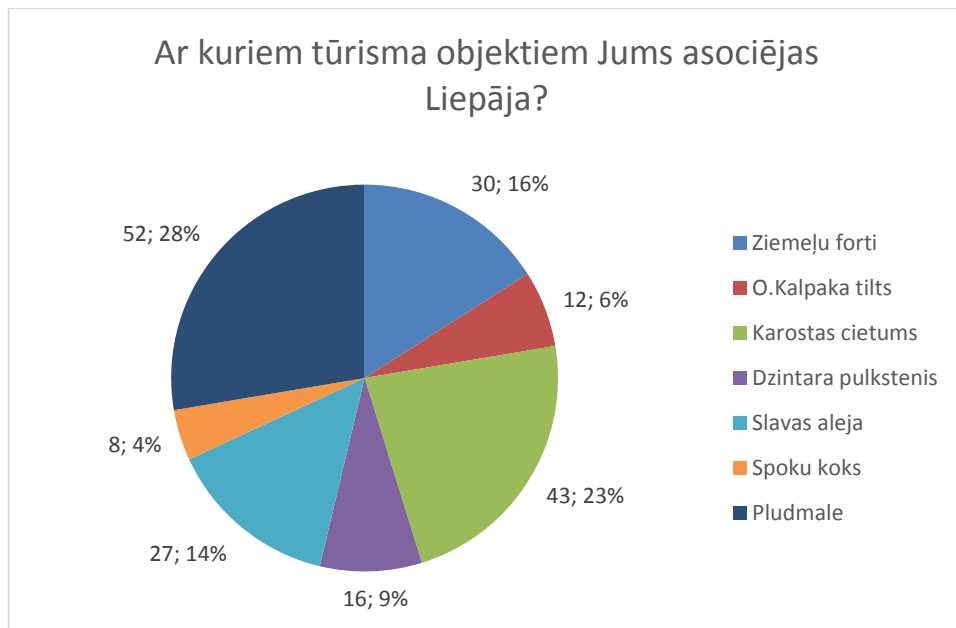
1.attēls. Liepājas apmeklētība

No iegūtajiem datiem secinām, ka tikai nedaudz vairāk kā puse no respondentiem ir apmeklējusi Liepāju. Ņemot vērā, ka Liepāja piedāvā plašas iespējas dažāda veida atpūtas cienītājiem – tiem, kam patīk mierīga atpūta, var izīrēt „Sauls gultas” un dienu pavadīt zilo karogu novērtētajā Liepājas pludmalē, savukārt aktīvie atpūtnieki var apmeklēt burāšanas nodarbības un nodarboties ar kaitošanu, kā arī apmeklēt kokteiļbāru „Red Sun Buffet”, kas nakts stundās piepildās ar trakulīgiem cilvēkiem.

2.attēls. Karostas cietuma apmeklētība

70% no respondentiem ir apmeklējuši Karostas cietumu vai arī vēlētos to apmeklēt. Tas nozīmē to, ka Karostas cietums efektīvi darbojas kā tūrisma apskates objekts, kas ir spējīgs ieinteresēt tūristus ar savām neparastajām ekskursijām, kurās ir iespējams justies kā cara laikos.

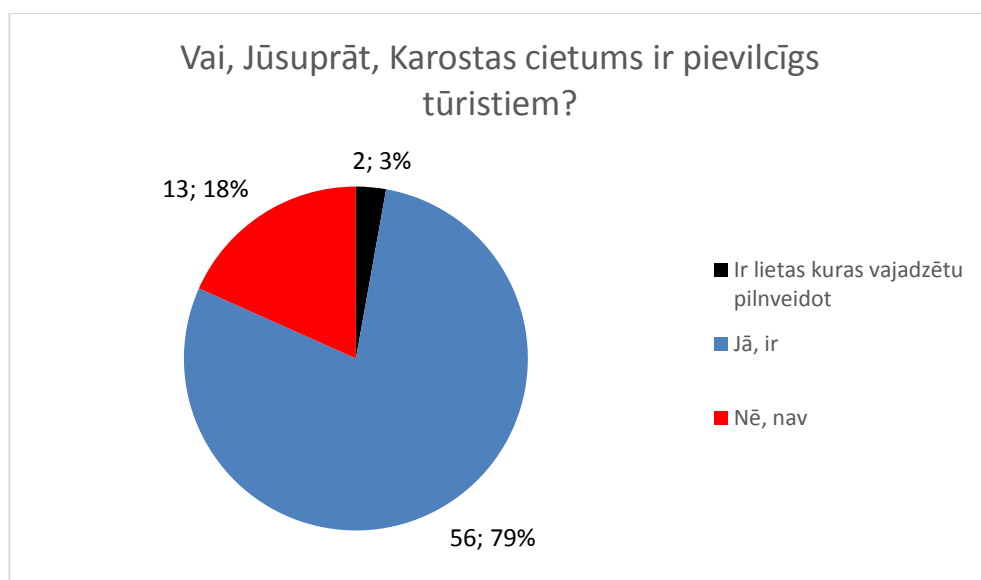
3.attēls. Liepājas apskates objektu asociētība

Iegūtajos datos redzams, ka lielākā daļa respondentu priekšroku dod Liepājas pludmalei, kas sniedz plašas iespējas, taču ievērojami liela daļa aptaujāto piemin arī pētījuma objektu Karostas cietumu kā vienu no iecienītākajiem Liepājas tūrisma objektiem. No tā secināms, ka, kaut gan Karostas cietums nav galvenais Liepājas tūrisma objekts, salīdzinot ar citiem objektiem, kas respondentiem asociējās ar Liepāju krietni mazāk, Karostas cietums ir pieskaitāms pie viena no spilgtākajiem Liepājas tūrisma objektiem.

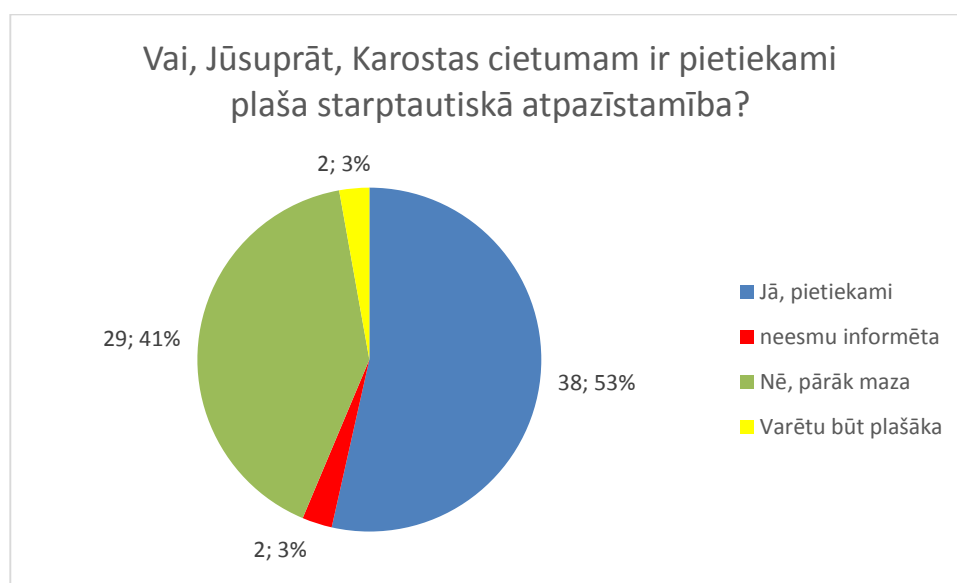
4.attēls. Karostas cietuma ietekmētība uz Liepājas tūrismu

No iegūtajiem datiem var secināt, ka respondenti Karostas cietumu uzskata par ļoti svarīgu tūrisma objektu Liepājai. Šie dati sasaucas kopā arī ar 3. jautājumā iegūtajiem rezultātiem, kur Karostas cietums tika norādīts kā viena no galvenajām asociācijām ar Liepāju.

5.attēls. Karostas cietuma pievilcība

79% respondentu pauda viedokli, ka Karostas cietums ir pievilcīgs tūristiem, savukārt tikai 18% procenti – ka nav. No tā secināms, ka Karostas cietums veiksmīgi pilda savas funkcijas, un ir interesants apskates objekts tūristiem.

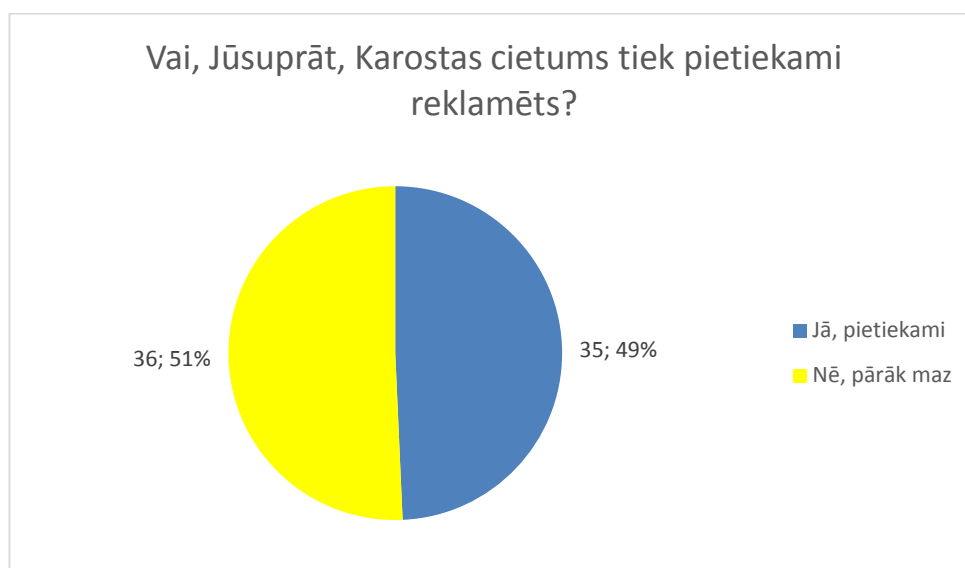

6.attēls. Karostas cietuma atpazīstamība

Ņemot vērā, ka Karostas cietums ir iekļūvis ASV televīzijas kanālā "Sci Fi" un žurnālā „Premier Traveler Magazine” (Ņujorka, ASV) decembra / janvāra izdevumā kā viena no 10 pasaules neparastākajām naktsmītnēm, respondentu vidū viedoklis par šo jautājumu dalās. Aptaujas iegūtajos datos redzams tas, ka puse no respondentiem pauda uzskatu, ka Karostas cietumam ir pietiekami plaša starptautiskā atpazīstamība.

Secināms, ka, kaut gan Karostas cietums ir ļoti atpazīstams Liepājas tūrisma objekts, tam ir nepieciešams vairāk paplašināt savu atpazīstamību arī starptautiskā mērogā, neskatoties uz cietuma starptautiskās atpazīstamības veidošanos, pateicoties Karostas cietuma iekļūšanai dažādos topos – netradicionālākā viesnīca pasaulē, viena no neromantiskākajām viesnīcām pasaulē, kā arī viena no spokainākajām viesnīcām pasaulē. Pateicoties tam, veidojas arī žurnālistu lielā interese, kuri brauc no dažādām pasaules valstīm. Tas tiek iekļauts militārā mantojuma kartē Japānā, ceļvežos dažādās pasaules valstīs, brauc filmēšanas grupas no

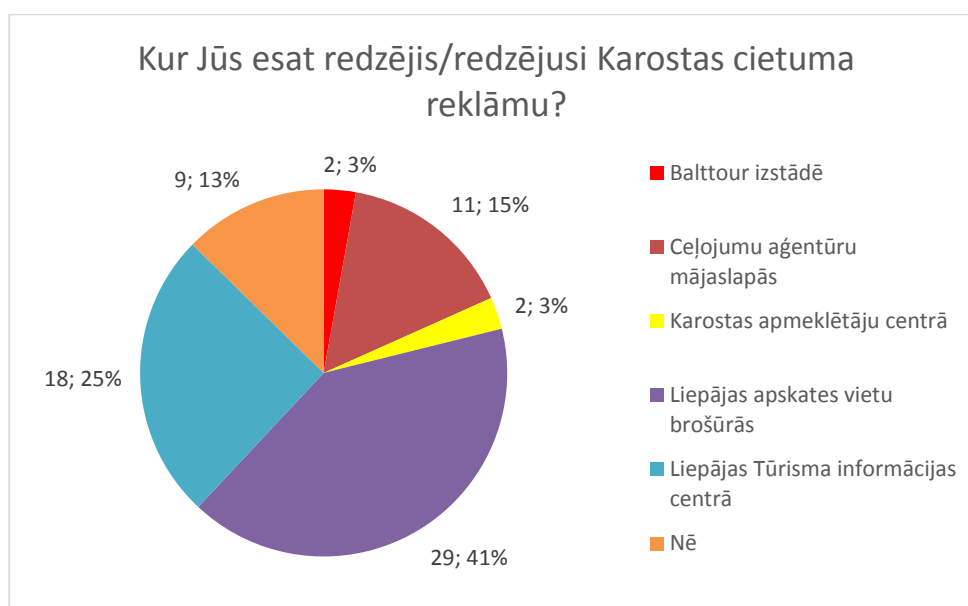
Francijas un Amerikas Savienotajām valstīm. Tas viss veicina atpazīstamību. Ja nebūtu Karostas cietuma, tad liela daļa tūristu par Liepāju un Latviju vispār neuzzinātu.

7.attēls. Karostas cietuma reklāmas pietiekamība.

Tikai 49% no aptaujātajiem uzskata, ka Karostas cietums ir pietiekami reklamēts, turpretī 51% no respondentiem atzīmē, ka šim objektam pie reklāmas ir vēl jāpiestrādā lai tas būtu atpazīstams gan Latvijas teritorijā, gan ārpus tās.

Karostas cietums tiek reklamēts un popularizēts daudzveidīgi – mājaslapās, LRTIB, Karostas apmeklētāju centrā, ceļojumu aģentūrās, Latvijas oficiālajā tūrisma portālā.

8.attēls. Karostas cietuma reklamēšanās efektivitāte

No aptaujātajiem cilvēkiem tikai neliela daļa – 13% nav redzējuši nevienu Karostas cietuma reklāmu, no kā secināms, ka lielākā daļa respondentu vismaz vienreiz ir iepazinušies ar Karostas cietuma piedāvājumu. No realizētajām reklāmām, visefektīvākos rezultātus ir devušas Liepājas apskates vietu brošūras un Liepājas Tūrisma informācijas centrs.

Statistikas datu analīze.

Veicot Liepājas Tūrisma Informācijas centra sniegto datu analīzi (skatīt 1.tabulu), darba autors nonāca pie secinājuma, ka Karostas cietums tiktiešām atstāj lielu atspaidu uz Liepājas tūrismu, jo tas ir trešais apmeklētākais tūrisma objekts Liepājā. Tabulā dotie dati liecina, ka tūristu skaits samazinājies 2009. Un 2010.gadā – tas skaidrojams ar to, ka iepriekšminētie gadi Latvijā ir bijuši krīzes gadi. Pēctam tūristu skaits turpinājis pieaugt, un 2014.gads statistikas datu apkopošanas vēsturē līdz šim ir bijis veiksmīgākais.

1.tabula

Liepājas tūrisma objektu apmeklētāju skaits pa gadiem. (3)

Objekts	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
LOC SPA	-	-	-	-	250'000	260'000	260'000
Liepājas Teātris	54'834	45'981	46'900	59'819	81'680	81'824	80'087
Liepājas Muzejs	40'038	19'491	42'006	31'806	28'509	46'356	34'029
Sv. Trīsvienības baznīca	16'000	8'000	4'000	9'000	17'000	13'443	15'000
Karostas cietums	<u>19'602</u>	<u>14'068</u>	<u>12'510</u>	<u>18'477</u>	<u>21'522</u>	<u>19'336</u>	<u>21'576</u>
Amatnieku nams	4'849	1'700	-	1'200	5'000	2'474	3'853

Intervijas laikā ar Liepājas Tūrisma Informācijas centra pārstāvi darba autors noskaidroja, ka Karostas Cietumu apmeklē tūristi no dažādām pasaules valstīm, piemēram, Lielbritānijas, ASV, Somijas, Vācijas, Spānijas un pat tādām zemēm kā Koreja, Libāna un Venecuēla. Ineteresants ir fakts, ka Karostas cietuma apmeklētāju vidū palielinās ārvalstu tūristu skaits, savukārt vietējo iedzīvotāju apmeklējumu skaits samazinās.

Ceļojuma portāla datu analīze

Ceļojumu portāls www.tripadvisor.com piedāvā tūristiem ceļojumu maršrutus, sniedzot atsauksmes un iespēju atstāt komentārus par piedzīvoto pieredzi ceļojuma laikā. Karostas cietums saņēmis sekojošus vērtējumus apmeklētāju reitingā:

- 10 *Excellent* (lieliski)
- 17 *Very good* (ļoti labi)
- 6 *Average* (vidēji)
- 1 *Poor* (sligti)
- 0 *Terrible* (briesmīgi)

Lielākoties sniegtās atsauksmes ir pozitīvas. Lielākā daļa ārzemju tūristu ir sajūsmā par gida izskatu - gida apraksts ir šāds - vīrietis ģērbies vecā PSRS uniformā. Dažos komentāros ir minēts, ka gidiem vajadzētu uzlabot angļu valodas izrunu. (2 © 2015 TripAdvisor LLC All rights reserved.)

Secinājumi un priekšlikumi.

1. Ņemot vērā, ka respondenti Karostas cietumu norādīja kā vienu no savām galvenajām asociācijām ar Liepāju, secināms, ka Karostas cietums ir veicis veiksmīgu reklāmas kampaņu Latvijas tūrisma tirgū, lai gan aptaujas dati šajā jautājumā atšķiras.
2. Karostas cietumam ir potenciāls iegūt atsaucību starptautiskā mērogā, jo ir unikāls tūrisma apskates objekts un atzīts ārvalstu tūristu vidū. Objektam ir nepieciešama plašāka reklāma starptautiskos mērogos.
3. Karostas cietuma tūristu skaitu negatīvi ietekmē atsevišķi no tūrisma objekta neatkarīgi faktori, kas ir nepatstāvīgie klimatiskie apstākļi, kā arī liels tūrisma objekta atrašanās attālums no galvaspilsētas.
4. Tā kā Karostu pilsēta pārņēma tikai 1995. gadā, tad Karostas cietums ir veiksmīgi saglabājis savu kultūrvēsturisko vērtību un nav īpaši mainīts. Tas padara šo apskates objektu jo īpaši pievilcīgu tūristu vidū.
5. Iegūtie aptaujas rezultāti liecina, ka Karostas cietums ir galvenais tūristu piesaistes Karostai, savukārt Liepājai viens no nozīmīgākajiem. Tas nozīmē, ka tam jāvelta lielāka uzmanība, piemēram, piedaloties dažādās izstādēs un sniedzot papildus informāciju par šo objektu dažādās pasaules valstīs.
6. Lai veicinātu vietējo tūrisma apmeklētību Karostas cietumā, nepieciešams izveidot papildus izklaides programmas vai iespējas cietuma apmeklētājiem, pilnveidojot atpūtas un izklaides programmu cietumā.

Izmantotā literatūra

1. Liepajniekiem.lv (2015). *Karostas cietumā tiek veidota „slēgtā istaba”*. <http://www.liepajniekiem.lv/zinas/sabiedriba/karostas-cietuma-tiek-veidota-slegta-istaba-160134> [skatīts 25.03.2015]
2. TripAdvisor (2015). *TripAdvisor Reviewer Highlights*. http://www.tripadvisor.com/Attraction_Review-g274965-d500301-Reviews-Karosta_Prison-Liepaja_Kurzeme_Region.html [Skatīts 26.03.2015]
3. SIA LIEPĀJAS REĢIONA TŪRISMA INFORMĀCIJAS BIROJS (2015) *Statistikas pārskats par tūrisma nozares attīstību LIEPĀJĀ un novados 2014* <http://liepaja.travel/lv/profesionali/statistika/statistika-2014/> [skatīts 25.03.2015]
4. Tūrisma attīstības valsts aģentūra (2015). *Liepājas Karosta*. <http://www.latvia.travel/lv/apskates-vieta/liepajas-karosta> [skatīts 24.03.2015]